

**Posudek oponenta na diplomovou práci Bc. Hany Kostecké „Politický diskurz
neplodnosti České republiky v letech 1970 – 2012“.**

Práce „Politický diskurz neplodnosti v České republice v letech 1970 – 2012“ se zabývá sociologicky relevantním tématem. Tím, že je pojata vývojově a popisuje diskurz točící se kolem stanovení horní hranice umělého oplodnění od roku 1970, navíc dobře zapadá do profilu historické sociologie. Členění práce je odpovídající, trochu mě jen překvapilo, že samotná diskurzivní analýza zabírá pouze 16 stran. Je otázka, zda téma věkové hranice pro umělé oplodnění nebylo pro vymezení zkoumaného diskurzu příliš úzké. Zvláště pro období před rokem 1989 toho pro analýzu mnoho nezbylo. Na druhou stranu je potřeba uvést, že i části předcházející analýze diskurzu do celku práce zapadají. Autorka v nich prezentuje studie, které se postojí k mateřství, umělému oplodnění neplodnosti atp. zabývaly před ní (a je znát, že o nich má dobrý přehled), rozebírá Foucaultovo pojetí biomoci, disciplíny a governmentality (podle mého názoru na vysoké úrovni, není to přepisování tezí ze sekundární literatury, ale syntéza založená přímo na textech Foucaulta a jeho následovníků) i metodologii diskurzivní analýzy. K metodologické kapitole (2.5.2. „proudy a přístupy k analýze diskurzu“) bych jen uvedl, že nemusela mít tak široký záběr. Myslím, že stačilo se soustředit na přístup, který je v práci využit a nesnažit se popsat všechny přístupy k analýze diskurzu. Samotná analýza diskurzu je dobře provedena, nezůstává u komentáře jednotlivých výroků, ale v duchu zvoleného přístupu identifikuje a interpretuje přítomné diskurzivní rámce.

K práci mám ještě jeden komentář. V jejím textu jsou opakovaně uváděna tvrzení, která se týkají postojů společnosti ve vztahu k mateřství, bezdětnosti, neplodnosti atp. Například v závěrech na str. 82. je uvedeno: *Norma dětnosti je jedna z nejsilnějších norem vůbec a bezdětní, především pak ti dobrovolně bezdětní, tak zůstávají těmi nenormálními, kteří jsou vystaveni velkému tlaku okolí a vlastním nepříjemným pocitům.* Různé varianty tvrzení, že bezdětní jsou společností často vnímáni jako nenormální, se v práci vyskytují vícekrát (zejména na stránkách 51 až 53). Sice s odkazy na literaturu, ale bez uvedení konkrétních údajů o postojích současné české společnosti. V práci je zmíněna výzkumná série EVS, ale

také bez toho, že by autorka data využila. Otázky, které se věnují (morální závaznosti) mateřství a dětnosti se přitom ve výzkumech objevují.

Myslím, že využití těchto dat by práci obohatilo. Podložilo by tvrzení autorky (která jsou, jak jsem uváděl, většinou opřena o odkazy na literaturu – ovšem často jde o odkazy na literaturu popisující realitu jiných zemí nebo i jiných období, viz Goffmanovo Stigma) a čtenáři by dalo určitou představu, jak silně jsou určité normy ve společnosti zastávány.

Práci hodnotím jako nadprůměrnou v tom jak pracuje s teoretickou literaturou i v provedení samotné diskurzivní analýzy.

Doporučuji ji k obhajobě a navrhuji hodnocení výborně.

V Praze 10. 6. 2015

Martin Vávra